

SPLBK_KODP Komunikace osob s duálním smyslovým postížením

(podzim 2014)

- Kód předmětu:** SPLBP_KODP
Vyučující: PhDr. Lenka Hricová, Ph.D.; PhDr. Lenka Doležalová, Ph.D.;
Mgr. Kateřina Blatná
Rozvrh: Pá 10. 10. 7:30–14:40; So 1. 11. 7:30–14:40; Pá 7. 11. 7:30–11:00
- Způsob ukončení:** zkouška (2 možnosti, záleží na dohodě celé skupiny):
1. **test teoretických znalostí + ústní zkouška** (včetně praktického ověření znalosti komunikačních forem osob s hluchoslepotou)
 2. **test teoretických znalostí + praktický úkol (vytvoření pomůcky z oblasti lidského těla, hmatové knihy či pomůcky pro určitého žáka s hluchoslepotou), rozbor úkolu a rozhovor** (včetně praktického ověření znalosti komunikačních forem osob s hluchoslepotou)
- Požadavky:**
- maximální účast
 - aktivní účast, sledování problematiky hluchoslepoty a sluchového postižení, plnění požadavků v průběhu semestru
 - projev aktivního zájmu o obor, samostudium, diskuse
 - vytvoření pomůcky, viz níže (záleží na dohodě celé skupiny)
- Pomůcka:**
1. vytvoření pomůcky z oblasti lidského těla (zprostředkování vnitřních orgánů hmatovou cestou pro hluchoslepe žáky - s těžkou zrakovou ztrátou)
 2. vytvoření hmatové knihy dle pokynů (nutná spolupráce a e-mailové konzultace knihy při její přípravě)
 3. pomůcka pro konkrétního žáka dle zadané kazuistiky a připomínek pedagogů, kteří s ním pracují

Cíle předmětu:

Studenti v předmětu nabudou podrobné znalosti o problematice hluchoslepoty jako duálního sensorického postižení. Pochopí pojetí a seznámí se s klasifikací hluchoslepoty, s její etiologií, s možnostmi vzdělávání jedinců s hluchoslepotou a s programem péče organizací LORM, Via, Záblesk a Klub přátel červenobílé hole. Poznají specifika komunikačních forem osob s hluchoslepotou – mluvené řeči, prstových abeced, Braillova písma, Lormovy abecedy, daktylografie, znakového jazyka, taktilní podoby znakového jazyka. Některé z forem si osvojí i prakticky. Dále se teoreticky seznámí s teorií a praxí rozvoje komunikačních dovedností u osob se získanou i vrozenou hluchoslepotou a naučí se kombinovat různé přístupy dle stupně postižení zraku a sluchu u osob s hluchoslepotou. Budou schopni na základě dané

kazuistiky vytvořit konkrétní podklady pro realizaci rozvíjení komunikačních dovedností a budou schopni o nich diskutovat s ostatními. Budou se orientovat v legislativě týkající se hluchoslepoty.

Osnova předmětu:

Hluchoslepoty - pojetí a klasifikace hluchoslepoty, etiologie, možnosti vzdělávání, program péče organizací LORM, Via, Záblesk, Klub přátel červenobílé hole. Komunikační formy osob s hluchoslepotou - mluvená řeč, prstové abecedy, Braillovo písmo, Lormova abeceda, daktylografie, znakový jazyk, taktilní podoba znakového jazyka. Rozvoj komunikačních dovedností u osob s hluchoslepotou. Legislativa.

Literatura:

- CARDINAUX, V., CARDINAUX, H., LÖWE, A. *Ujměte se mě. Výchova hluchoslepých dětí*. 1. vyd. Praha: Scientia, 1999. 119 s. ISBN 80-7183-190-5.
- JAROŠOVÁ, J. *VIA LUCIS*. 1. vyd. Praha: Fokus, 1991. 272 s. ISBN 80-900093-4-4.
- HLAVÁČOVÁ, J. a kol. *Hluchoslepi mezi námi* [CD-ROM]. Praha: Lorm, 2003, 20 s.
- HRICOVÁ, L. Rozvoj komunikačních kompetencí u jedinců se současným zrakovým a sluchovým postižením. In: KLENKOVÁ, J., VÍTKOVÁ, M. (eds.) *Vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností, Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Sborník z konference s mezinárodní účastí*. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-80-7315-167-6.
- HRICOVÁ, L. Projekty zaměřující se na podporu sociální inkluze osob se smyslovým postižením a jejich vliv na inkluzi školskou. In: VÍTKOVÁ, M., OPATŘILOVÁ, D. (eds.) *Inkluzivní vzdělávání žáků se zdravotním postižením v základní škole. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno : Paido, 2011. 14 s. ISBN 978-80-7315-215-4.
- HRICOVÁ, L., KABELÁČOVÁ, J. Vzdělávání žáků se souběžným postižením více vadami. In OPATŘILOVÁ, D., VÍTKOVÁ, M. et. al. *Faktory úspěchu ve vztahu k inkluzivnímu vzdělávání u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami I*. Brno: MU, 2012. s. 191-201. ISBN 978-80-210-5995-5.
- HUTAŘ, J. *Sociálně právní minimum pro zdravotně postižené osoby*. Národní rada zdravotně postižených v ČR.
- JANOVCOVÁ, Z. *Alternativní a augmentativní komunikace*. Brno: PdF MU, 2004. ISBN 80-210-3204-9.
- JARNÍKOVÁ, I. *Eliška: Příběh hluchoslepe holčičky*. Praha: Společnost pro ranou péči, 2005, 44 s. ISBN 80-239-6206-X.
- KALEDOVÁ, P.; POTMĚŠIL, M. K pedagogickému diagnostikování a hodnocení hluchoslepých klientů. *Speciální pedagogika*, 2000, roč. 10, č. 1, s. 6-14. ISSN 1211-2720.
- KOWALIK, S., BAŇKA, A. *Perspektivy rehabilitace hluchoslepých*. 1. vyd. Praha: Wagner Press, 2000. 133 s. ISBN 80-903019-0-8.
- LANGER, J. a kol. *Komunikace dětí s hluchoslepotou*. Olomouc: 2008. (CD-ROM vznikl jako výstup z projektu „Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepe“ – 2006-2008)
- LANGER, J. *Problematika osob s hluchoslepotou a kontaktní tlumočení* [DVD-ROM]. 2. vydání, Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. ISBN 978-80-87153-35-2.
- LANGER, J. a kol. *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepe – 1. část* [CD-ROM]. Praha: LORM, 2006.
- LANGER, J. a kol. *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepe – 2. díl* [CD-ROM]. Praha: Lorm, 2008. ISBN 978-80-254-3649-3.

- LANGER, J. Využití multimedií při výuce komunikačních technik osob s hluchoslepotou. In *Pedagogický software 2008 [CD-ROM]*. České Budějovice: Scientific Pedagogical Publishing, 2008. s. 327-331. ISBN 80-85645-59-9.
- LANGER, J.; ŠTOLCAROVÁ, M.; BILÍKOVÁ, A. *Znakování ruku v ruce [CD-ROM]*. Olomouc, 2008. (CD-ROM vznikl v rámci projektu „Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé“)
- LAHTINEN, R. *Haptices and haptemes, a case study of developmental process in social-haptic communication of acquired deafblind people*. 1. vydání. Essex: A1 Management UK, 2008. ISBN 978-0-9550323-1-8.
- LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých I*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2000. 74 s. ISBN 80-7183-225-1.
- LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých III*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2001. 78 s. ISBN 80-7183-256-1.
- LUDÍKOVÁ, L. *Edukace hluchoslepého dítěte raného věku*. 1. vyd. Olomouc: UP, 2001, 94 s. ISBN 8024402505.
- LUDÍKOVÁ, L., SOURALOVÁ, E. *Hluchoslepí mezi námi*. Olomouc: UP, 1993. 8 s.
- LUDÍKOVÁ, L., SOURALOVÁ, E. *K obsahové náplni vzdělávacích programů pro hluchoslepé žáky*. Olomouc: UP, 1999. 11s.
- LUDÍKOVÁ, L., SOURALOVÁ, E. *Úprava prostředí pro výchovu a vzdělávání hluchoslepých*. Olomouc: UP, 1997. 7 s.
- LUDÍKOVÁ, L., SOURALOVÁ, E. *Úvod do výchovy hluchoslepých*. Olomouc: UP, 1995. 24 s.
- LUDÍKOVÁ, L., SOURALOVÁ, E. *Základy znakové řeči pro hluchoslepé*. Olomouc: UP, 1994. 42 s.
- SOURALOVÁ, E. *Vzdělávání hluchoslepých II*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2000. 78 s. ISBN 80-7183-226-X.
- SOURALOVÁ, E. *Hluchoslepí a znakový jazyk*. In *Sborník I. Mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2001, s. 135-138. ISBN 80-244-0241-6.
- SOURALOVÁ, E. *Znakový jazyk v komunikaci osob se současným postižením sluchu a zraku*. In *e-Pedagogium*, č. 1/2004, 2004, s. 95-98. ISSN 1213-7758.
- SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. *Problematika osob s hluchoslepotou a kontaktní tlumočení u hluchoslepých preferujících český znakový jazyk*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87153-34-5.
- ŠTĚRBOVÁ, D. a kol. *Hluchoslepotá – lidé s ní a kolem ní*. Olomouc: UP, 2006, 103 s. ISBN 80-244-1433-3.
- ŠTĚRBOVÁ, D. a kol. *Chráněné bydlení pro lidi s hluchoslepotou (sborník referátů z Mezinárodní pracovní konference Olomouc, květen 2007)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007, 100 s. ISBN 978-80-244-1762-2.
- ŠTĚRBOVÁ, D. *Sexuální výchova a osvěta u osob s hluchoslepotou*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006, 82 s. ISBN 80-244-1513-5.
- PODHÁJECKÁ, M., ŠARIŠSKÁ, J. *Dievča, ktoré videlo dotykom a počulo srdcom*. 1. vyd. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2000. 144 s. ISBN 80-968477-7-5.

www.frpsp.cz

www.hluchoslepota-deti.cz

www.ksp.upol.cz

www.sluch-ol.cz

www.tamtam-olomouc.cz

www.lorm.cz

www.klubpratel.wz.cz
www.okamzik.cz/main/okamzik/VIA/index.html
www.zablesk.olomouc.com
www.zablesk.olomouc.com/listen2me5
www.deafblind.co.uk
www.deafblind.com
www.deafblindinternational.org
www.deafblindresourcecentre.org
www.sense.org.uk
www.senseinternational.org.uk

Děti z krabičky – dokument (k nalezení v archivu ČT) o předčasném narození jako jedné z příčin těžkých souběžných postižení více vadami -
<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/10169621309-deti-z-krabicky/20856226638-21.10.2008-20:00.html>
Dokument ČT: *Experiment – Ticho ve tmě*